

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Začenja se daniti.

Kar se je čulo iz slovenskih ust v drž. zboru ob priliki razgovora o državnem proračunu, nam je veselo znamenje, da se na našem političnem obnebu začenja daniti; le nekatere temne megle se naj razpršijo, in zasije nam jasno solnce resnice in bratovske sloge.

Govoril je namreč proti sedanji vladi in sistemi poslanec dr. Vošnjak iz narodnega stala dokazovaje, da vlada pri vsaki priliki proti Slovanom in posebno še proti Slovencem „ponemčevalne namene razodeva“. Svojo trditev podpiral je z dejanskimi dokazi, da nemamo Slovenci ne ene narodne srednje šole, da je sedanji minister nauka na ljubljanskih srednjih šolah, na katerih so za prejšnjega ministra Jirževka vsaj slov. paralelke bile, še te odpravil; da se je ministerstvo nauka lotilo tudi ljudskih šol izročivši letošnji deželni skupščini učiteljev v Gradcu v posvet učen načrt, kateri naravno zahteva, da se slov. mladež v ljudski šoli nemščine popolnoma nanči, ter postane tako ljudska šola — po dr. Vošnjakovih besedah — „jezična vadnica“ (Sprach-Dressur-Anstalt) „namesto da je narodna izobraževalnica.“ —

Kakor v šolah se godi v uradnih ter jih je „med uradniki mnogo, ki menijo, da se s tem svojim predpostavljenim prikupijo, če se proti narodnim pravicam in tirjavam prav vne-
majo.“ — Popis narodnih krivic, ki se nam godé, je končal z besedami: „To je bilo treba povedati, da se ne bi kje sklepalo, da, če se spustimo v specielni razgovor o drž. proračunu, sedanjí vladni sistemi zmožnost pripisujemo, državo ojačiti, ljudski blagostan povzdigniti, večino avstrijskih dežel in narodov zadovoliti.“ (Pravo! na desnici.)

Tudi mi rečemo g. dru. Vošnjaku: pravo! ker je bil nja govor iz narodnega in federalističnega stala brezpogrešen ter spričuje, da se g. poslanec sedanji sistemi in vladi vendar še

ni zapisal, marveč je odločno pokazal, da od te si-
steme ničesar dobrega ne pričakuje za povzdigo
ljudskega blagostanja. To nam je znamenje, da
se začenja daniti v slovenski politiki, kajti ne-
davno so Vošnjakovi tovariši še mislili, da si bodo
z liberalno popustljivostjo pri vladi kakor pri libe-
ralni večini drž. zbora sočutja, s sočutjem pa pravi-
čnosti v narodnih vprašanjih pridobili. Nam
so to bile že iz začetka zgolj sanje, to spoznava
zdaj tudi dr. Vošnjak; začenja se toraj daniti, le
nekatere temne megle še branijo solncu, da nam
jasno ne zasije.

Te megle razgnati, sporazumljenju pot ogle-
diti, je blagi namen tega spisa. Nečemo pisati
rekriminacij (obdolženj), pa to je gotovo, da so
gospodje Vošnjakove vrste premnogo sami krivi
napak, zaradi katerih se zdaj pritožujejo. Kdo je
neki kriv, da so mestni šolski očetje v Mariboru,
Celju, Ptuj, Slovengradcu, Bistrici itd. slovensčino
iz šol celó ali z večine pregnali? Tega je kriva
postava, ki prepušča šole ljudem, katerim je
nemškutarija vse, prava ljudska omika pa nič.
Za postave so pa poslanci odgovorni! Na to, da
bodo šolske postave pred vsem slovenski národ-
nosti na kvar, se tačas mislilo ni, ko je „ločitev
šole od cerkve“ omamila tudi slovenske poslan-
ce, ki so nam grozno zamerili, da se ne moremo
navdušiti za nove „šolske postave“. — In kaj
imajo naše srenje od te ločitve? Ničesar druga
kot strašanskih stroškov in brez števila sitnob.
Leta 1871 je bilo samo na Štajerskem za šolske
potrebe v letni proračun postavljeno 319.311 gld.;
za leto 1875 že imamo 848.000 gld. V enaki
meri bodo naraščali stroški tudi v prihodnje; vrh
tega pa bodo stroški za samostalne organiste
tudi večji, čim bolj nam mrjejo učitelji, ki znajo
na orgle in še službo za primerno majhno povra-
čilo opravljajo. Pa naj bi že bilo vse to, ko bi
šole bile veliko boljše, pa niso! Vošnjak in drugi
tožijo nad ponemčevanjem, stariši in taki, ki imajo
priliko in zmožnost vspehe „nove šole“ preso-
jati,

tožijo nad nevednostjo mladeži, vsi se pa pritožujejo nad razbrzdanostjo in spačenostjo šolske mladeži. Komu ste torej vstregli glasovaje za vse te šolske postave? Zastonj toži „Narod“ nad kranjskimi učitelji, ki podpisujejo proteste zoper dra. Zarnika, češ, da „manjka pravih značajev!“ Kdo bo značajev iskal tam, kder gre za kruh, za boljše službe, za rodovino? Tacih narodnih značajev, ki rajši gmotno škodo trpé, kakor da bi narodno stvar zatajili, je v vsakem narodu prav malo, najmanj pa v učiteljskem stanu, ki je zdaj v narodnem oziru še bolj odvisen kot poprej. To je zakrivila prenaglena šolska osnova, o kateri velja, kar Šuzelka o gospodarski krizi piše, da je namreč „naravna kazen zoper naravnih grehov“, ki so se storili v postavodaji. — Vprašamo, ali je bilo treba sovraštva in hujkanja zoper nas, ki smo to vse pred vidili in poslance svarili, da naj ne sedejo liberalnim nemškim ustavakom na limanice?

Enako kakor v šolskih rečeh škodovali so narodnej stvari Vošnjakovi tovariši s tem, da so za konfesionalne postave glasovali. Kakor so „cerkvene“ postave na Pruskem luteranu Bismarku in trópi frajmavrerjev na korist, tako so pri nas „konfesionalne“ postave nalašč za liberalno, nemško-centralistično stranko. Ko bi za njo ne bile, bi jih tudi s tako silo ne bila tirjala. Jedro teh postav paje, da vlada cerkvene službe podeljuje, da torej tudi pogodbe temu podeljenju stavi. Kaj te pogodbe pri nas na Slovenskem pomenjajo, ni treba zdaj dru. Vošnjaku več razlagati, ko je sam v svojem govoru izrekel, da vlada povsod, kamor koli njen vpliv sega, „pomemčevalne namene razodeva.“

Vprašamo zopet, je-li národnosti na korist bilo, da so slovenski poslanci za konfesionalne postave glasovali? V majhnem narodu, kakor je slovensk, je treba vse omikane življe v pomoč vzeti, da se potujčenja obranimo. Zatorej je bil hud političen pregrešek, glasovati za postave, ki prevažnemu faktorju v národnem življenju, kakoršen je duhovenstvo, usta zapirajo, politično svobodo zatirajo. Postave bi bile sicer tudi brez slov. poslancev pod vodstvom dra. Razlaga sklenjene; toda razpor bi bil svojo ostrino zgubil, duhovniki bi pa imeli vsaj zaslonbe pri narodnej stranki, tako so pa — zrno med dvema kamnoma, in žalostnih nasledkov za národno stvar še bomo mnogo doživeli!

O tem, kako da so Vošnjakovi tovariši tudi v srenjskih rečeh in v zadevi politične uprave z nami navskriž, nočemo tukaj govoriti. Da pa v teh rečeh ljudstvo ž njimi ni zadovoljno, spričuje zahvala od vranskega okr. zastopa g. Hermanu poslana, v kateri naravnoč možje obžalovanje izrekajo nad tem, da so Vošnjakovi tovariši v teh prevažnih rečeh Hermana zapustili.

Vse to so bude zmote in mi smo trdno prepričani, da razpora med nami in „mladimi“ nič druga toliko krivo ni, kakor kratkovidnost in

pa hrepenenje po liberalnem lesku, pri katerem pa ljudstvo duševno in gmotno če dalje bolj hira.

Ker je pa g. dr. Vošnjak, sodeč po nja govoru, odločno stopil na stran opozicije in Razlagovo polovičarstvo popustil, je upati, da bode tudi spoznal najhujši pregrešek, ki ga je v zvezi z Razlagom storil, da je namreč v konfesionalnih in prej v šolskih zadevah za vladno stranko delal in podpiral sistemo, proti kateri toliko opravičenih pritožeb ima. Da zavlada skoro to spoznanje, je naša pristrčna želja!

Gospodarske stvari.

Zračna drenaža dober pomoček zoper hišno gobo.

Suho, zračno stanovanje je neizrečena dobrota za vsakega. Pa žalibog da mora premnogo manj premožnih ljudi po zimi v tesnih, pritličnih in vlažnih stanicah, dostikrat po več rodovin skupaj natlačenih in, ker ni zadosti potrebnih drv za nečo, pri zaprtih oknih in durih živeti. Kdor je kdaj v tako stanovanje, v katerem se še vrh tega večidel tudi kuha in pere, posteljna oprava in perilo ne prevetruje in ne spreminja, o zimskih mesecih stopil, ta ve, kolikega omilovanja da so taki ljudje vredni.

Hišni oča, ki po dne večidel pod milim nebom ali v visokih in toraj bolj zračnih prostorih kake fabrike dela, vse to še nekoliko lažje prenaša in boljše izhaja, ali pomilovanja vredna je mati z otročiči vred, ki morajo noč in dan v takih prostorih prestat. Taka stanovanja so viri mnogih, celó kužnih bolezni.

Bilo bi mi toraj veliko veselje, če bi s sledečim razglášenjem svoje dejanske, več let že potrjene skušnje v zboljšanje stanovanjskih razmer manj premožnih nekoliko pripomogel.

Pred več leti sem si dal napraviti pisarnico v pritlični sobi z okni na ulico in z vhodom po treh stopnjicah iz veže. Ker sem hotel višjo in bolj zračno imeti, dal sem jo do jednake ravnine z ulicami ponizati. Drugo jesen, ko sem moral netiti začeti, sem brž občutil zaduhel, trohnel duh. Vleglo se mi je na prsi in dokler sem bival v pisarnici, moral sem vedno kašljati. Vse še tako močno netenje in vse odpiranje oken je le za kratek čas pomagalo. Nekega jutra zagledam na podu ob steni za pest veliko hišno gobo, ki je bila čez noč vzrasla.

Ko dam pod potrgati, so bile pred dvema letoma položene dilje skoro čisto sprhnele in vsa spodnja plat je bila prek in prek s hišno gobo prevlečena. Tako je bilo tudi v neki vzdani omari, v kateri sem bukve in pisma branjeval.

Po nasvetu zvedencev sem dal prst pod sobinim podom blizo za 2 čevlja izkopati in vzdigniti, zid, v kterega goba rada korenine globoko poganja, okoli in okoli dobro obsekati, z lesnim ogljem natlačiti in zopet zazidati. Tla so bila s